

Sygn. akt XVII AmE 324/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Witold Rękosiewicz	SSO Witold Rękosiewicz
Protokolant: protokolant sądowy Magdalena Żabińska	

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) spółki z o.o. z siedzibą w K.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki

z dnia 7 września 2017 r. nr (...)

1. oddała odwołanie,
2. zasądza od (...) spółki z o.o. z siedzibą w K. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia SO Witold Rękosiewicz.

Sygn.akt XVII AmE 324/17

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE, pozwany) decyzją z dnia 7 września 2017 r. nr (...) na podstawie art. 56 ust. 2 i art. 56 ust. 1 pkt 3a, w związku z art. 11 i art. 11d ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r., póź. 220 ze zm., dalej: Pe) w związku z § 5 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz. U. z 2007 r., Nr 133, póź. 924, dalej: Rozporządzenie w sprawie ograniczeń), oraz na podstawie art. 104 k.p.a. w związku z art. 30 ust. 1 Pe w pkt 1 orzekł, że (...) spółka z o.o. w K. (dalej: Spółka, powód) w dniach 10 -12, 18-21 oraz 28 sierpnia 2015 r. w odniesieniu do obiektu zlokalizowanego w K. przy ul. (...) naruszył obowiązek stosowania się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej wynikający z art. 11 i art. 11d ust. 3 Pe, co podlega karze pieniężnej określonej w art. 56 ust. 1 pkt 3a Pe i w pkt 2 decyzji wymierzył powodowi karę pieniężną w kwocie 7 093 zł.

(...) spółka z o.o. w K. w złożonym odwołaniu zaskarżył decyzję Prezesa URE w całości. Powód zarzucił zaskarżonej decyzji:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 56 ust. 6 Pe poprzez niewłaściwe zastosowanie do stanu faktycznego sprawy przesłanek tj. stopnia szkodliwości czynu, stopnia zawinienia, dotychczasowego zachowania podmiotu, a w konsekwencji nałożenia kary pieniężnej na powoda podczas, gdy powód dotychczas nigdy nie przekraczał ustalonych limitów poboru energii, jak również zaistniałe w sprawie przekroczenia były znikome i zupełnie przypadkowe, a zatem powodowi nie można przypisać ani zawinienia ani dopuszczenia się czynu o znacznej szkodliwości;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 56 ust. 6 Pe poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na wzięciu pod uwagę przy wymierzaniu kary pieniężnej niedostosowania się znacznej liczby innych odbiorców do wprowadzonych ograniczeń, podczas gdy organ nie może brać pod uwagę naruszeń innych podmiotów przy ocenie konkretnej indywidualnej sprawy administracyjnej, jak również nie może brać pod uwagę przesłanek niewymienionych w przepisie prawa;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 56 ust. 6a Pe a w konsekwencji nałożenie kary na powoda podczas, gdy stopień szkodliwości czynu był znikomy - przekroczenia wynosiły minimalne wartości tj. kilkutyśięczne po przecinku, a powód niezwłocznie po otrzymaniu e-mail w dniu 10 sierpnia 2015 roku o godzinie 14:00 od pracownika operatora zaprzestał przekraczania limitu poboru energii, co w konsekwencji powinno prowadzić do odstąpienia od wymierzenia kary przez organ;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 56 ust. 6a Pe poprzez błędną wykładnię pojęcia znikomego stopnia szkodliwości czynu poprzez przyjęcie, że przekroczenia poboru energii dokonane przez powoda miały istotny wpływ na bezpieczeństwo funkcjonowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego co wyłącza znikomy stopień szkodliwości czynu, podczas gdy przekroczenia wynosiły jedynie minimalne wartości, tj. kilkutyśięczne po przecinku, a także powód niezwłocznie po otrzymaniu e-mail w dniu 10 sierpnia 2015 roku o godzinie 14:00 od pracownika operatora zaprzestał przekraczania limitu poboru energii, a minimalne i niezamierzone przekroczenia uzasadniają przyjęcie znikomego stopnia szkodliwości, a w konsekwencji uzasadniają odstąpienie od wymierzenia kary przez organ;

5. naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 7 w zw. z art. 77 w zw. z art. 107 KPA poprzez dowolną i arbitralną oceną materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i uznanie, że przekroczenia poboru energii dokonane przez powoda miały istotny wpływ na bezpieczeństwo funkcjonowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, podczas gdy organ w żaden sposób nie wykazał w uzasadnieniu decyzji, po pierwsze, że przekroczenia miały jakikolwiek wpływ na bezpieczeństwo funkcjonowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, a po drugie, że taki wpływ miał charakter istotny;

6. naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 7 w zw. z art. 77 w związku z art. 80 KPA, poprzez brak wszechstronnego rozpatrzenia materiału dowodowego w zakresie oceny stopnia szkodliwości czynu, tj. nieprzypisanie odpowiedniego znaczenia faktom stwierdzonym podczas prowadzonego postępowania, tj. że przekroczenia wynosiły minimalne wartości tj. kilkutyśięczne po przecinku, a powód niezwłocznie po otrzymaniu e-mail w dniu 10 sierpnia 2015 roku od pracownika operatora zaprzestał przekraczania limitu poboru energii, co uzasadnia przyjęcie znikomego stopnia szkodliwości czynu, braku zawinienia lub co najwyżej znikomego stopnia zawinienia powoda, jak również odpowiedniego i prawidłowego zachowania powoda;

7. naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 7 w zw. z art. 77 w związku z art. 80 KPA, poprzez brak wszechstronnego rozpatrzenia materiału dowodowego i całkowite pominięcie przez organ, że powód niezwłocznie po indywidualnym powiadomieniu go przez pracownika operatora informacją zawartą w wiadomości e-mail w dniu 10 sierpnia 2015 roku, zaprzestał przekraczania limitu poboru energii, a powstałe

przekroczenie nie było zamierzone, ani dokonane świadomie przez powoda, co powinno uzasadniać odstąpienie od wymierzenia kary przez organ;

W oparciu o powyższe zarzuty z powód wniósł o:

1) zmianę w całości zaskarżonej decyzji poprzez odstąpienie od wymierzenia kary;

ewentualnie o:

2) uchylenie decyzji w całości i umorzenie postępowania;

ewentualnie o:

3) zmianę zaskarżonej decyzji poprzez obniżenie nałożonej kary pieniężnej do kwoty 573,06 zł;

W każdym przypadku o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania wywołanego wniesieniem odwołania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, tj. 1.440 złotych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych;

Powód zarzucił Prezesowi URE, iż w zaskarżonej decyzji w dokonał ogólnikowej analizy wymienionych w art. 56 ust. 6 Pe wytycznych wymiaru kary. Stwierdził, że z uwagi na znikomą wartość w poszczególnych dniach przekroczenia poboru energii nie mogły mieć wpływu na zagrożenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu art. 3 pkt 16d Pe. Zdaniem powoda przekroczenie poboru energii elektrycznej w dniu 10 sierpnia 2015 r. powinno być ponownie obliczone, gdyż do godziny 14.00 tego dnia powód nie żadnych informacji o wprowadzeniu limitów przez operatora. Z tego względu przekroczenia powstałego w dniu 10 sierpnia 2015 r. do godziny 15 nie można uznać za działanie celowe i zawinione. Po odliczeniu przekroczenia zaistniałego w dniu 10 sierpnia 2015 r. do godziny 15 łączna wartość przekroczeń w dniach od 10 do 31 sierpnia wyniosłaby 0,1910 MW. Wartość zużytej energii elektrycznej po pomnożeniu przez 3 000 powinna wynosić 573,06 zł. Ponadto pozwany dopuścił się naruszenia art. 56 ust. 6 Pe biorąc pod uwagę przy wymierzaniu kary pieniężnej niedostosowanie się znacznej liczby innych odbiorców. Powód wskazał, że każdy przypadek przekroczenia ograniczeń i nakładania kary powinien być rozpatrywany indywidualnie, z uwzględnieniem przypisanych do konkretnego podmiotu dowodów. Powód nie zgodził się z oceną, że stwierdzone naruszenie było wysoce szkodliwe. Zdaniem powoda wysokość stopnia szkodliwości oraz stopnia zawinienia jego czynu była znikoma. Powód zarzucił Prezesowi URE również brak wykazania w zaskarżonej decyzji, dlaczego działania Spółki zostały zakwalifikowane jako wysoce szkodliwe i zagrażające bezpieczeństwu dostaw energii elektrycznej. Stwierdził, że o wprowadzeniu ograniczenia poboru energii przewidzianego w planie ograniczeń powinien być zawiadomiony indywidualnie. Informacje ogłaszane w komunikacie radiowym mogą nie dotrzeć do wszystkich. Nie ma przepisów nakazujących posiadanie przez Spółkę radia i stałego słuchania przez wyznaczonego pracownika. Komunikaty o wprowadzeniu ograniczeń są ogłaszane dwa razy na dobę. Zatem pierwsza informacja radiowa o wprowadzeniu ograniczenia w dniu 10 sierpnia 2015 r. została ogłoszona o godzinie 19:00. Zdaniem powoda, dla wykazania winy Spółki niezbędne jest zatem wykazanie, od kiedy została ona powiadomiona o ograniczeniach. Wiadomość o zmianach w poborze energii elektrycznej została przekazana Spółce drogą e-mail od dostawcy energii. Niezwłocznie po jej otrzymaniu w Spółce podjęto działania w celu wprowadzenia ograniczeń. Nie można więc zarzucić powodowi, że zaniechał działań mających na celu dostosowanie się do wprowadzonych limitów. W ocenie powoda, po uwzględnieniu znikomej szkodliwości czynu i braku zagrożenia bezpieczeństwa funkcjonowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego Prezes URE powinien na podstawie art. 56 ust. 6a Pe podjąć decyzję o odstąpieniu od nałożenia na Spółkę kary pieniężnej. Stwierdzone przekroczenia były tak znikome, że nie mogły być przyczyną żadnych zagrożeń. Powód wskazał również, że przy ocenie działania Spółki Prezes URE powinien mieć na uwadze brak innych naruszeń prawa przez Spółkę.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Wskazał, że podniesione przez powoda zarzuty dotyczące postępowania administracyjnego nie mogą stanowić samoistnej przyczyny uchylenia zaskarżonej decyzji. Postępowanie administracyjne w sprawie zostało przeprowadzone w sposób rzetelny a zebrany materiał dowodowy został rozpatrzony wszechstronnie i wyczerpująco. Zauważył, że stosownie do treści § 5 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ograniczeń Spółka jest podmiotem zobowiązanym do stosowania się do wprowadzonych w dniach 10-31 sierpnia 2015 r. przez PSE a następnie przez Radę Ministrów ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej.

Odnosnie argumentu powoda, że przekroczenie dopuszczalnych norm było niskie, a charakter stwierdzonego naruszenia był znikomy Prezes URE wskazał, że nawet niska wartość przekroczenia miała istotny wpływ na bezpieczeństwo krajowego systemu elektroenergetycznego oraz bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej. Stopień szkodliwości czynu powoda wiąże się z bezpośrednim wpływem i sprowadzeniem realnego zagrożenia bezpieczeństwa pracy sieci elektroenergetycznej w całym kraju.

Pozwany nie zgodził się z twierdzeniem powoda, że stopień niedostosowania się odbiorcy do wprowadzonych ograniczeń miał znikomy wpływ na bezpieczeństwo funkcjonowania krajowego systemu elektroenergetycznego. Kumulacja takich właśnie niewielkich przekroczeń odbiorców stanowi poważne zagrożenie dla systemu. Z powyższego wynika, że stopień szkodliwości czynu powoda nie był znikomy. Nie została więc spełniona jedna z przesłanek wymaganych do odstąpienia od wymierzenia kary. Pozwany zauważył, że do zastosowania przewidzianego w art. 56 ust. 6a Pe odstąpienia od nałożenia kary konieczne jest spełnienie przesłanki wymienionej w punkcie pierwszym tego przepisu łącznie z jedną z przesłanek wymienionych w punkcie drugim. Jednak spełnienie przewidzianych w art. 56 ust. 6a Pe przesłanek nie obliguje Prezesa URE do skorzystania z przewidzianego w tym przepisie uprawnienia.

Pozwany zaznaczył, że wprowadzone przez OSP i Radę Ministrów ograniczenia obejmowały cały kraj. Oznacza to, że realne zagrożenie nie odnosiło się jedynie do określonego obszaru, ale obejmowało cały krajowy system elektroenergetyczny. Prezes URE wskazał, iż powodowa Spółka mieści się w kategorii odbiorców zdefiniowanych w art. 3 pkt 13 Pe, zatem sankcja z art. 56 ust.1 pkt 3a Pe dotyczy także powoda.

Prezes URE wskazał, że informacja o wielkości mocy bezpiecznej przy 20 stopniu zasilania nie została określona w umowie, lecz w planie ograniczeń. Przewidziany w planie ograniczeń pobór mocy dla 20 stopnia zasilania określono na 50 kW. W ocenie pozwanego okoliczność, że przewidziana w planie ograniczeń moc bezpieczna okazała się zbyt niska oznacza, że powód powinien dołożyć należytej staranności przy podpisywaniu umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej, której częścią jest plan ograniczeń obowiązujący w dniach 10-31 sierpnia 2015 r. Wymierzenie kary pieniężnej było konsekwencją wcześniejszych zaniedbań powoda, które doprowadziły do nieprawidłowego określenia mocy dla poszczególnych stopni zasilania.

Zauważył, że w dniach 10-12, 18-21 i 28 sierpnia 2015 r. Spółka przekroczyła obowiązujące ją wartości poboru mocy, określone w Planie wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej. Łączna wartość przekroczenia przez Spółkę dopuszczalnego poboru mocy we wskazanym okresie wyniosła 2,3644 MW w godzinie.

Pozwany zaprzeczył, że obciążył powoda odpowiedzialnością za czyny innych podmiotów, gdyż kara nałożona na powoda jest zindywidualizowana i uwzględnia rzeczywisty wymiar przekroczenia poboru energii przez powoda w dniach 10-31 sierpnia 2015 r. Przy ustalaniu wysokości kary uwzględniono łączną wartość przekroczenia przez powoda dopuszczalnego poboru mocy, która została ustalona w toku postępowania.

Zdaniem pozwanego, z uwagi nieskomplikowany charakter sprawy, która nie wymagała dużego nakładu pracy, żądanie zasądzenia na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości nie jest uzasadnione.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. z siedzibą w K. jest przedsiębiorcą wytwarzającym podzespoły dla przemysłu motoryzacyjnego. (k. 62 v. akt adm). Zakład produkcyjny powoda mieści się w K. przy ul. (...).

Na podstawie zawartej w dniu 4 stycznia 2007 r. z (...) S.A. we W. (obecnie (...) S.A. z siedzibą w K., dalej: OSD) umowy sprzedaży i świadczenia usług dystrybucyjnych do obiektu powoda położonego w K. przy ul. (...) doprowadzana jest energia elektryczna. W umowie określono moc umowną na 600 kW. (k.19-20 i k. 30 akt adm.) Na podstawie aneksu z dnia 22 stycznia 2016 r. do powyższej umowy poziom mocy umownej został podniesiony do 700 kW. (k.40-41 akt adm.) Zgodnie z § 4 pkt 9 umowy Spółka, jako odbiorca zamawiająca moc umowną powyżej 300 kW może być włączony do planów ograniczeń poboru energii elektrycznej wprowadzonych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów oraz jest zobowiązana do ograniczenia poboru mocy obciążeń dobowych zgodnie z zaleceniami sprzedawcy.

Pismem z dnia 31 lipca 2014 r. znak (...) przekazał Spółce informacje o wielkości danych wynikających z Planu ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które obowiązywały Spółkę w okresie od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. Zgodnie z Planem ograniczeń, przy 20 stopniu zasilania moc bezpieczna dla powoda została ustalona w wysokości 0,050 MW. Do doręczonego planu ograniczeń poboru mocy powód nie zgłosił żadnych uwag. (k.49 akt adm.)

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. z siedzibą w K. jako Operator Systemu Przesyłowego (dalej: PSE lub OSP), w związku z obniżeniem dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnych wielkości określonych w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowych (IRiESP), spowodowanych m. in. sytuacją pogodową i hydrologiczną oraz wynikającego z niej ograniczenia w pracy części elektrowni, stwierdził wystąpienie zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu art. 3 pkt 16d Pe i - na podstawie art. 11c ust. 2 pkt 2 Pe - wprowadził od godz. 10:00 dnia 10 sierpnia 2015 r. ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które obowiązywały do godziny 24:00 dnia 11 sierpnia 2015 r.

Dnia 10 sierpnia 2015 r. OSP, działając w oparciu o art. 11c ust. 3 Pe, zgłosił właściwemu ministrowi oraz Prezesowi URE konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7 Pe, tj. w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, przewidującego na czas oznaczony, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej i ciepła.

Komunikaty o obowiązujących stopniach zasilania, wprowadzonych jako obowiązujące w najbliższych 12 godzinach i przewidywanych na następne 12 godzin, były ogłaszane w radiowych komunikatach energetycznych w programie(...)Radia o godzinie 7:55 i 19:55 oraz na stronach internetowych operatorów. (fakty powszechnie znane, również znane Sądowi z urzędu.)

Rada Ministrów w dniu 11 sierpnia 2015 r. wydała rozporządzenie w sprawie wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które przewidywało te ograniczenia w okresie od 11 sierpnia 2015 r. od godz. 24:00 do 31 sierpnia 2015 r. do godz. 24:00 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla odbiorców energii elektrycznej o mocy umownej powyżej 300 kW. (fakty znane Sądowi z urzędu.)

Na podstawie informacji przedstawionych przez (...) S.A. Prezes URE ustalił, że powód nie dostosował się do wprowadzonych ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej w obiekcie zlokalizowanym w K. przy ul. (...).

Pismem z dnia 23 czerwca 2016 r. Prezes URE zawiadomił spółkę o wszczęciu postępowania administracyjnego o wymierzeniu kary pieniężnej, wezwał do wyjaśnienia przyczyn niedostosowania się do ograniczeń i przedstawienia dokumentów stanowiących dowody w sprawie.

W pismach z 8 lipca 2016 r., 12 stycznia 2017 r. oraz 28 sierpnia 2017 r. powód przedstawił wyjaśnienia dotyczące przyczyn przekroczenia dopuszczalnego poboru mocy oraz wysokości przychodów uzyskanych w 2015 i 2016 r.

Pismem z 28 lipca 2017 r. zawiadomiono Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego, możliwości zapoznania się zebrany materiałem dowodowym i wypowiedzenia się w sprawie zebranych dowodów. Powód skorzystał z przysługującego mu uprawnienia w dniu 9 sierpnia 2017 r.

Wartość przekroczenia przez Spółkę dopuszczalnego poboru mocy (MW w godzinie) wyniosła:

- 10 sierpnia 2015 r. łącznie 2,1852 (MW w godzinie)
- 11 sierpnia 2015 r. łącznie 0,0752 (MW w godzinie)
- 12 sierpnia 2015r łącznie 0,0112 (MW w godzinie)
- 18 sierpnia 2015r. łącznie 0,0424 (MW w godzinie)
- 19 sierpnia 2015r. łącznie 0,0008 (MW w godzinie)
- 20 sierpnia 2015r. łącznie 0,0112 (MW w godzinie)
- 21 sierpnia 2015r. łącznie 0,0368 (MW w godzinie)
- 28 sierpnia 2015r. łącznie 0,0016 (MW w godzinie)

Całkowite przekroczenie przez powoda dopuszczalnego poboru mocy we wskazanych dniach wyniosło 2,3644 MW w godzinie. (k.3-4 akt adm.)

W roku 2016 powód osiągnął łączny przychód netto w wysokości (...) zł i uzyskał zysk netto w kwocie (...) zł. (k.61-64 akt adm.).

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody zgromadzone w toku postępowania administracyjnego i w oparciu o twierdzenia stron, oraz fakty powszechnie znane. Sąd przyznał moc dowodową wszystkim zebranych w sprawie dokumentom, które nie były kwestionowane przez strony.

Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W myśl art. 11 Pe w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części mogą być wprowadzone na czas oznaczony ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej (art. 11 ust. 1 pkt 4 Pe), które polegają na ograniczeniu maksymalnego poboru mocy elektrycznej oraz dobowego poboru energii elektrycznej (art. 11 ust. 3 pkt 1). Organem uprawnionym do kontroli przestrzegania stosowania ograniczeń w odniesieniu do dostarczanej sieciami energii elektrycznej jest Prezes URE (art. 11 ust. pkt 5).

Stosownie do treści art. 11 ust. 7 Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić na czas oznaczony, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, w przypadku wystąpienia zagrożeń m.in. bezpieczeństwa dostaw energii.

W myśl art. 11c ust. 2 Pe w przypadku powstania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego:

- 1) podejmuje we współpracy z użytkownikami systemu elektroenergetycznego, w tym z odbiorcami energii elektrycznej, wszelkie możliwe działania przy wykorzystaniu dostępnych środków mających na celu usunięcie tego zagrożenia i zapobieżenie jego negatywnym skutkom;
- 2) może wprowadzić ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 11 ust. 7, lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin.

Operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego niezwłocznie powiadamia ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o wystąpieniu

zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłasza konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7 (art. 11 c ust. 3 Pe).

Zgodnie z art. 11d ust.1 Pe, w sytuacji wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w następstwie zdarzeń, o których mowa w art. 11c ust. 1, operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego podejmuje w szczególności następujące działania:

- 1) wydaje wytwórcy polecenia uruchomienia, odstawienia, zmiany obciążenia lub odłączenia od sieci jednostki wytwórczej centralnie dysponowanej;
- 2) dokonuje zakupów interwencyjnych mocy lub energii elektrycznej;
- 3) wydaje właściwemu operatorowi systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego polecenia uruchomienia, odstawienia, zmiany obciążenia lub odłączenia od sieci jednostki wytwórczej przyłączonej do sieci dystrybucyjnej na obszarze jego działania, która nie jest jednostką wytwórczą centralnie dysponowaną;
- 4) wydaje właściwemu operatorowi systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego polecenia zmniejszenia ilości pobieranej energii elektrycznej przez odbiorców końcowych przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na obszarze jego działania lub przerywania zasilania niezbędnej liczby odbiorców końcowych przyłączonych do sieci dystrybucyjnej na tym obszarze;
- 5) po wyczerpaniu wszystkich możliwych działań zmierzających do pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną wydaje odbiorcom końcowym, przyłączonym bezpośrednio do sieci przesyłowej, polecenia zmniejszenia ilości pobieranej energii elektrycznej lub odłączenia od sieci urządzeń i instalacji należących do tych odbiorców, zgodnie z planem wprowadzania ograniczeń;
- 6) dokonuje zmniejszenia wielkości zdolności przesyłowych wymiany międzysystemowej.

W okresie wykonywania działań, o których mowa wyżej, użytkownicy systemu, w tym odbiorcy energii elektrycznej, stosownie do treści art. 11d ust. 2 Pe są obowiązani stosować się do poleceń operatora systemu elektroenergetycznego, o ile wykonanie tych poleceń nie stwarza bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia osób.

W okresie występowania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej operatorzy systemu elektroenergetycznego mogą wprowadzać ograniczenia w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, w zakresie niezbędnym do usunięcia tego zagrożenia (art. 11d ust. 3 Pe).

Zasadniczy dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest również art. 56 ust. 1 pkt 3a Pe, stanowiący podstawę odpowiedzialności powoda w sprawie niniejszej, w myśl którego karze pieniężnej podlega ten, kto nie stosuje się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, wprowadzonych na podstawie art. 11, art. 11c ust. 3 lub art. 11d ust. 3 Pe.

Na podstawie delegacji ustawowej, zawartej w art. 11 ust. 6 Pe Rada Ministrów wydała w dniu 23 lipca 2007 r. przez rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (dalej: Rozporządzenie w sprawie ograniczeń). Określono w nim sposoby wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, rodzaje odbiorców objętych ograniczeniami, zakresy planów wprowadzania ograniczeń oraz sposoby określania w nich wielkości tych ograniczeń a także sposoby podawania do publicznej wiadomości informacji o ograniczeniach.

Analiza opisanego stanu faktycznego w świetle powołanych norm prawnych w ocenie Sądu wskazuje, że nałożenie na powoda kary pieniężnej znajduje uzasadnienie w treści przepisu art. 56 ust 1 pkt 3a Pe.

Skoro niewątpliwie było, że Spółka nie zastosowała się do wprowadzonych ograniczeń w poborze energii, istniały podstawy prawne do zastosowania wobec niej art. 56 ust. 1 pkt 3a Pe.

Należy zaznaczyć, że nakładana przez Prezesa URE kara pieniężna ma charakter obligatoryjny, gdyż powołany przepis nie ma charakteru uznaniowego lub warunkowego (karze pieniężnej podlega ten, kto..).

Stosownie do treści przepisu art. 56 ust. 3 Pe wysokość kary pieniężnej, o której mowa m.in. w art. 56 ust. 1 pkt 3a Pe, nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym. Zgodnie natomiast z art. 56 ust. 6 Pe ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe. Ponadto, według art. 56 ust. 6a Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek.

W niniejszej sprawie, przy ocenie stopnia szkodliwości czynu powoda drugorzędne znaczenie miał rozmiar przekroczenia poboru mocy. Zdaniem Sądu w przypadku przekroczenia wprowadzonego ograniczenia poboru energii, o stopniu szkodliwości decyduje sam charakter czynu i jego znaczenie dla zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a w konsekwencji dla bezpieczeństwa energetycznego kraju. Należy bowiem mieć na uwadze, że energia elektryczna we współczesnym świecie jest niezbędna dla funkcjonowania wszystkich obszarów aktywności zarówno państwa jak i każdego z członków społeczeństwa i nietrudno sobie wyobrazić, jak katastrofalne mogą być skutki niekontrolowanych blackoutów, spowodowanych przekroczeniami krytycznych wartości podstawowych parametrów technicznych pracy systemu elektroenergetycznego na znacznym obszarze kraju. Stąd tak konieczna jest eliminacja zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, do jakiego prowadzi skumulowanie przekroczeń mocy przez wielu odbiorców. Przekroczenie dopuszczalnego poziomu poboru energii przez jednego z odbiorców jest wprawdzie często jedynie niewielkim elementem całkowitego przekroczenia, które może jednak doprowadzić do przeciążenia systemu elektroenergetycznego i jego niekontrolowanego wyłączenia. W takich sytuacjach nie sposób określić, który z odbiorców dopełnił krytycznego przekroczenia. Dlatego z punktu widzenia celu, jakiemu mają służyć ograniczenia w poborze mocy, należy przyjąć, że każde nawet niewielkie przekroczenie mocy nosi w sobie znaczny stopień szkodliwości. Tym samym w ocenie Sądu, w przypadku przekroczenia przez przedsiębiorcę poboru mocy nawet w nieznacznym zakresie, nie można uznać, że istnieją podstawy do odstąpienia od wymierzania kary w oparciu o przepis art. 56 ust 6a Pe, gdyż stopień szkodliwości nie jest znikomy.

Dla ustalenia stopnia szkodliwości czynu Sąd posłużył się sposobem weryfikacji tego stopnia wypracowanym w prawie karnym. Jak bowiem orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 15 października 2014 r., w sprawie III SK 47/13, z którego tezę Sąd w składzie niniejszym się zgadza, skoro prawodawca posłużył się w art. 56 ust. 6a Pe instytucją prawa karnego, a jednocześnie w prawie energetycznym nie dał wskazówek jakimi kryteriami należy się posługiwać dla oceny tej szkodliwości, to z uwagi na represyjny charakter kar pieniężnych przewidzianych w art. 56 Pe, zasadne jest odwołanie się do art. 115 § 2 kodeksu karnego, który zawiera zamknięty katalog kryteriów oceny stopnia szkodliwości społecznej czynu. Przepis ten nakazuje przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu brać pod uwagę:

- 1) rodzaj i charakter naruszonego dobra,
- 2) rozmiary wyrządzonej szkody,
- 3) sposób i okoliczności popełnienia czynu,
- 4) wagę naruszonych obowiązków,
- 5) postać zamiaru,
- 6) motywację sprawcy,
- 7) rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

Jak ocenił Sąd Najwyższy w powołanym wyżej orzeczeniu „o stopniu społecznej szkodliwości mają decydować wyłącznie okoliczności związane z czynem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2011 r., IV KK 382/10), przy

czym podstawowe znaczenie dla określenia stopnia szkodliwości czynu mają rodzaj i charakter naruszonego dobra chronionego prawem, rozmiar wyrządzonej i grożącej szkody oraz zamiar i motywacja sprawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2011 r., IV KK 382/10). [...] Nie uwzględnia się więc okoliczności, które pojawiły się po popełnieniu czynu, ponieważ nie mieszczą się one w regulacji art. 115 § 2 k.k.”

Odnosząc powyższe kryteria do oceny szkodliwości czynu powoda Sąd uznał, że zasadnicze znaczenie dla tej oceny ma rodzaj i charakter naruszonego dobra oraz waga naruszonych obowiązków, jak również rodzaj naruszonych reguł ostrożności, które w sprawie niniejszej jednoznacznie wskazują, że powód dopuścił się naruszenia dobra szczególnie chronionego przez prawo energetyczne i niezwykle ważkiego dla wszystkich dziedzin życia oraz gałęzi przemysłu, jakim jest bezpieczeństwo systemu elektroenergetycznego. Stabilna praca tego systemu, bez zakłóceń wynikających m.in. z niedostosowania się niektórych odbiorców do wprowadzonych ograniczeń w poborze mocy, ma niezwykle znaczenie dla bezpieczeństwa, oraz życia i zdrowia ludzi.

Warto w tym miejscu wskazać, że głównym zadaniem PSE jest bilansowanie systemu elektroenergetycznego, w tym równoważenie bieżącego zapotrzebowania na energię elektryczną z dostawami tej energii w krajowym systemie elektroenergetycznym. Stąd w przypadku ograniczeń w dostawach energii (wynikających ze zmniejszonej produkcji energii) konieczne jest także wprowadzenie przez PSE ograniczeń w jej poborze (ograniczenie zużycia). PSE, w oparciu o indywidualne plany ograniczeń, takie jak ten, który został przedstawiony powodowi, otrzymuje od każdego z operatorów tworzone przez nich zbiorcze plany ograniczeń. Na ich podstawie PSE decyduje, jaki poziom ograniczenia mocy może zostać osiągnięty przy każdym z wprowadzanych stopni zasilania. Może więc w oparciu o te dane, w sposób adekwatny dostosować wprowadzane ograniczenia w poborze mocy (ustalić właściwy stopień zasilania adekwatny do stwierdzonych ograniczeń w produkcji energii) do poziomu produkcji energii (zazwyczaj ograniczonego w przypadku wprowadzanych ograniczeń). To ograniczenie poboru powinno być każdorazowo dostosowane do poziomu faktycznych mocy wytwórczych i aby dokonać zbilansowania systemu w takich sytuacjach, konieczne jest precyzyjne określenie do jakiego poziomu ograniczenia poboru mocy, może doprowadzić każdy z wprowadzonych stopni zasilania. Jeśli wystarczające jest ograniczenie poboru mocy, jakie jest przewidywane na poziomie 15 stopnia zasilania, to nie ma potrzeby wprowadzać skrajnego ograniczenia na poziomie 20 stopnia zasilania. Powyższe jednoznacznie wskazuje, że niedostosowanie się przez przedsiębiorcę do ustalonego poziomu mocy dla każdego ze stopni zasilania, prowadzić może do istotnych zagrożeń i zakłóceń w pracy krajowego systemu elektroenergetycznego.

Oceniając stopień zawinienia powoda, który jest istotny dla wymiaru kary, nie sposób abstrahować od faktu, że powód podlegał ograniczeniom w poborze energii elektrycznej przewidzianym dla niego indywidualnie w planie ograniczeń, który został mu przedstawiony przez OSD w piśmie z dnia 31 lipca 2014 r. i którego Spółka w momencie przedstawiania nie kwestionowała. Plan ograniczeń uwzględniał określoną i zaakceptowaną przez powoda moc bezpieczną dla maksymalnego 20 stopnia ograniczenia mocy. Niedostosowanie się odbiorcy do planu ograniczeń wskazuje, że powód swoim zachowaniem doprowadził do poważnego zagrożenia dla bezpieczeństwa systemu elektroenergetycznego. Szkoda polegała więc na narażeniu krajowego systemu elektroenergetycznego na poważne niebezpieczeństwo.

Zatem niedostosowanie się do ograniczeń i niezmnieszenie poboru energii do poziomu przewidzianego w planie ograniczeń nie może znajdować usprawiedliwienia w szczególnym sposobie wykorzystywania przez powoda energii elektrycznej, gdyż te argumenty powinny być podnoszone na etapie wprowadzania planów ograniczeń.

Podobnie także brak wiedzy Spółki o wprowadzeniu ograniczeń w poborze energii elektrycznej nie może stanowić podstawy do przyjęcia braku zawinienia, gdyż kwestie informowania odbiorców są regulowane prawnie. Mianowicie w myśl § 12 pkt 2 Rozporządzenia w sprawie ograniczeń „komunikaty operatorów o obowiązujących stopniach zasilania, wprowadzanych jako obowiązujące w najbliższych 12 godzinach i przewidywanych na następne 12 godzin, są ogłaszane w radiowych komunikatach energetycznych w programie (...) Radia o godzinie 7:55 i 19:55 oraz na stronach internetowych operatorów”. Jeśli zatem odbiorca nie śledzi komunikatów, to nie można uznać, że brak jest po jego stronie zawinienia. Wartość jaką jest bezpieczeństwo systemu elektroenergetycznego całego kraju, zasługuje na szczególną ochronę. Jednocześnie brak konieczności wprowadzania ograniczeń poboru energii elektrycznej w ciągu ostatnich dziesięcioleci nie zwalania odbiorców od konieczności dostosowania się do wielkości poboru zgodnej

z corocznie aktualizowanymi planami ograniczeń. Sam fakt informowania corocznie Spółki o aktualnych planach ograniczeń powinien wywoływać u powoda co najmniej refleksję, że plany te są jednak istotne, skoro cyklicznie są uaktualniane.

Z tych względów nie mają znaczenia powoływane przez powoda okoliczności związane z otrzymaniem e-maila od OSD w dniu 10 sierpnia 2015r. dopiero o godz. 14:00, podczas gdy ograniczenia obowiązywały już od godziny 10:00. W ocenie Sądu, powód na skutek nieweryfikowania informacji o ewentualnych ograniczeniach poboru mocy na stronach internetowych operatora i przekazywanych na antenie radia, nie dochował należytej staranności, wymaganej przez przepisy prawa energetycznego oraz Rozporządzenia w sprawie ograniczeń. Zatem powód, nie dochowując tych aktów staranności, musiał się liczyć z możliwością naruszenia norm prawa energetycznego, poprzez niedostosowanie się do wprowadzonych ograniczeń poboru mocy. Odnośnie przekroczeń poboru mocy w kolejnych dniach tj. od 11 sierpnia 2015 r. do 28 sierpnia 2015 r. podkreślenia wymaga, że w odwołaniu powód nie wyjaśnił dlaczego doszło do przekroczenia ustalonego dla niego w planie ograniczeń poboru mocy. Powód ograniczył się jedynie do wskazania, że przekroczenia te były niewielkie. Zdaniem Sądu taka argumentacja nie zasługuje na uznanie. Jak podniesiono wcześniej, w sytuacji gdy dochodzi do kumulacji przekroczeń u wielu odbiorców, nawet niewielkie przekroczenia ustalonego dla danego odbiorcy poziomu ograniczenia poboru mocy stanowią zagrożenie dla krajowego systemu elektroenergetycznego,.

Zawarte w odwołaniu zarzuty dotyczące naruszenia przez pozwanego przepisów postępowania administracyjnego nie zasługiwały w ocenie Sądu na uwzględnienie i nie mogły stanowić podstawy do uchylenia zaskarżonej decyzji przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK). Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiskiem SOKiK rozpoznając sprawę z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu nie może ograniczać się do funkcji sprawdzającej prawidłowość postępowania administracyjnego, które poprzedzało postępowanie sądowe. Ewentualne naruszenie przepisów postępowania administracyjnego nie jest przedmiotem postępowania sądowego i nie stanowi samoistnej podstawy uchylenia decyzji w tym postępowaniu. Celem postępowania sądowego jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, której przedmiotem jest spór powstający pomiędzy stronami dopiero po wydaniu zaskarżonej decyzji, a nie przeprowadzenie kontroli postępowania administracyjnego. Wniesienie do Sądu odwołania od decyzji administracyjnej wszczyna dopiero cywilne, pierwszoinstancyjne postępowanie sądowe, w którym Sąd dokonuje własnych ustaleń, rozważając całokształt materiału dowodowego. Na takie stanowisko wielokrotnie wskazywał zarówno Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jak też Sąd Apelacyjny oraz Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach (np.: wyrok Sądu Najwyższy z dnia 29 maja 1991 roku, sygn. akt III CRN 120/91, wyroku z dnia 19 stycznia 2001 roku sygn. akt I CKN 1036/98, wyrok SOKiK z dnia 18 lutego 2004 roku o sygn. akt XVII AmT 2/03). SOKiK jest sądem cywilnym i prowadzi sprawę cywilną, wszczętą w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu, według reguł kontrydiktoryjnego postępowania cywilnego, a nie bada wyłącznie legalności decyzji administracyjnej, jak to czynią sądy administracyjne w postępowaniu sądowno-administracyjnym. Tylko takie odczytanie relacji pomiędzy postępowaniem administracyjnym i postępowaniem sądowym może uzasadniać dokonany przez racjonalnego ustawodawcę wybór między drogą postępowania cywilnego i drogą postępowania sądowno-administracyjnego dla wyjaśnienia istoty sprawy. Rolą Sądu jest ustalenie w oparciu o argumenty i dowody powołane przez strony, czy doszło do naruszenia przepisów ustawy, w jakim zakresie doszło do takiego naruszenia oraz czy środki zastosowane przez Prezesa Urzędu są zgodne z przepisami ustawy oraz wymogami zasady proporcjonalności.

Abstrahując jednak od powyższego, zdaniem Sądu, wskazać należało, że w postępowaniu poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji Prezes URE w sposób wyczerpujący zebrał w sprawie materiał dowodowy oraz prawidłowo ocenił stopień zawinienia powoda i społecznej szkodliwości stwierdzonego naruszenia.

W ocenie Sądu, ustalona w decyzji kara pieniężna będzie oddziaływać na powoda i zapobiegnie w przyszłości podobnemu zachowaniu. Kara w wysokości 7 093 zł, stanowiąca równowartość mniej niż (...) wartości osiągniętego przez Spółkę w 2016 r. przychodu netto, została w istocie ustalona na poziomie symbolicznym, nie przekracza możliwości płatniczych powoda i mieści się w granicach określonych w art. 56 ust. 3 Pe. Wysokość nałożonej decyzją na Spółkę kary pieniężnej została ustalona na podstawie poziomu energii pobranej przez powoda w wyniku niedostosowania się do wprowadzonych ograniczeń w poborze. Kara w tej wysokości stanowi jedynie

nieznaczny ułamek przychodów powoda i nie może w najmniejszym nawet stopniu wpłynąć na kondycję finansową przedsiębiorcy.

Powód sformułował wniosek ewentualny, wnosząc o wymierzenie kary w kwocie 573,06 zł. W ocenie Sądu, z uwagi na okoliczności naruszenia w sprawie brak podstaw do uwzględnienia wniosku powoda i ustalenia kary w wysokości postulowanej przez powoda. Jak trafnie w odpowiedzi na odwołanie wskazał Prezes URE, na powodzie ciążył obowiązek dostosowania się do ograniczeń wynikających z zaakceptowanego przez Spółkę planu ograniczeń. Ze względu na przyjęty w ustawie Prawo energetyczne obiektywny model odpowiedzialności stopień zawinienia nie stanowi normatywnej przesłanki odpowiedzialności karnoadministracyjnej. W związku z tym okoliczność, że powód w dniu 10 sierpnia 2015 r. został powiadomiony o wprowadzeniu ograniczeń w poborze energii elektrycznej dopiero o godzinie 14:00 nie może mieć wpływu obiektywny charakter naruszenia. Okoliczność ta może mieć jedynie wpływ na wysokość nałożonej decyzją kary pieniężnej, która w zaskarżonej decyzji została ustalona proporcjonalnie do wysokości przekroczenia poboru energii elektrycznej.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Okręgowy, wobec braku podstaw do jego uwzględnienia, oddalił odwołanie jako bezzasadne - art. 479⁵³ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c. stosownie do wyniku sporu, ustalając wysokość należnych pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 720 zł, na podstawie § 14 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym po 27 października 2016 r.

Sędzia SO Witold Rękosiewicz.